

Van Brienenlaan 2-8, arbeiderswoningen

Adres	Van Brienenlaan 2-8
Postcode	2244 BP
Kadastraal nummer	2: E 1960 4: E 1961 6: E 1962 8: E 2004
Naam	Nvt
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermd monument	1
Benoeming onderdelen complex	Bouwblok met vier woningen
Oorspronkelijke functie	Wonen
Datering/Bouwjaar	1873

Omvang bescherming

De bescherming betreft het WONINGBOUWBLOK met arbeiderswoningen.

Inleiding

De woningen zijn als arbeiderswoningen in 1873 bij het landgoed Clingendael gebouwd. Het complex is in eclectische stijl ontworpen waarbij de schilderachtigheid van de verschillende kleuren bakstenen en de detaillering met zogenaamde wenkbrouwen, keperboogvensters en siersmeedijzeren ankers typerend zijn.

Clingendael (adres: Clingendaal 7 te Wassenaar) is een van rijkswege beschermd complex historische buitenplaats die zijn oorsprong heeft in de late 16de eeuw. De huizen zijn tot stand gekomen in de periode dat Arnoud Nicolaas Justinus Maria van Brienen (1839- 1903) eigenaar was. Arnoud liet enkele wijzigingen aan het hoofdhuis uitvoeren en een fraaie terrastrap aanleggen naar ontwerp van de tuinarchitect L.A. Springer (1855-1940). Tevens werd onder Arnouds bewind achter het landhuis het houten gebouwtje 'De Hut' geplaatst. Bovendien verzeen achter het koetshuis een wasserij en een gebouw (met uurwerk) voor krachtopwekking. Een andere belangrijke bijdrage van Arnoud aan het landgoed was de aanleg van de renbaan Groenendaal, die niet meer bestaat, maar waaraan de weg Groenendaal nog herinnert. De eerste steen (tussen de

vensters van huisnummer 4 en 6) van het huizen vermeldt: "Ter nagedachtenis van Frederik van Brien en geboren 12 maart 1849 overleden 22 februari 1873". Deze steen verwijst naar Frederik Lodewijk Johannes Adriaan Quirijn Maria baron van Brien en, Arnouds halfbroer uit het tweede huwelijk van zijn vader.

Ten westen van de woningen, op het huidige huisnummer 22, ligt Grooms Cottage, een huisje dat gebouwd werd in 1908 voor baronesse Margu rite Mary (freule Daisy) van Brien en (1871-1939), eigenaresse van Clingendael van 1903 tot 1939. Zij was verantwoordelijk voor veel aanpassingen en vernieuwingen van Clingendael, waaronder de Japanse tuin.

De woningen hebben alle verscheidene verbouwingen ondergaan, die met name voor het aanzicht aan de achterzijde gevolgen hebben. De veranderingen bestaan onder meer uit het plaatsen van dakkapellen, dakramen en uitbouwen. De lage, houten uitbouw links bij huisnummer 8 springt het meest in het oog vanaf de openbare weg, maar is ondergeschikt aan het geheel vanwege de hoogte en het materiaalgebruik. Ook de andere uitbreidingen zijn vanwege hun geringe omvang en omdat ze onder de dakvoet zijn gerealiseerd van ondergeschikt belang. Tevens is de dakbedekking vernieuwd.

Stedenbouwkundige aspecten

De Van Brien enlaan is een laan die over het landgoed Clingendael loopt van de Ther se Schwartzestraat, langs de voormalige buitenplaats Oosterbeek die sinds 1839 bij Clingendael hoort, en die aansluit op de Waalsdorperlaan. De woningen liggen aan de noordzijde van de laan, nabij de T-kruising met de Waalsdorperlaan. Tussen laan en huizen liggen voortuinen.

Architectonische beschrijving¹

Het woningbouwblok is vanuit een langgerekte, rechthoekige plattegrond in  en bouwlaag opgetrokken en voorzien van een zadeldak met flauwe dakhelling. Ter plaatse van de gekoppelde entrees risaleren de gevels en is een dakhuis met steekkap met fors overstek gerealiseerd. Het opgaand werk is in gele baksteen in kruisverband opgemetseld, waarbij ter afsluiting van het trasraam een sierwerk in donkere steen met zaagtandlijst is aangebracht. Drie maal in het opgaand werk is een lijst met rode steen in een kruisvorm toegepast. Boven de keperboogvormige, gekoppelde vensters en entrees is een siervlak met een ruitvorm gemetseld met daarlangs een uitkragende 'wenkbrauw', die be indigd is met een uitgemetselde 'console'. De kozijnen van vensters en entrees zijn zorgvuldig gedetailleerd met afgeschuinde profielen. Boven de entrees, bestaande uit houten deuren met keperboogvormige bovenlichten, bevinden zich gekoppelde keperboogvensters met daarin kruislings geplaatste roeden. De ankers hebben siersmeedijzeren schieters. In de blinde zijgevels bevinden zich ronde blindvensters.

Waardstelling

De woningen zijn vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische - en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de complex historische buitenplaats Clingendael in het bijzonder;
- als historisch en functioneel onderdeel van Clingendael;
- als gaaf bewaard voorbeeld van arbeiderswoningen in eclectische stijl;
- vanwege de vrijwel gaaf bewaarde hoofdvorm en eigentijdse en voor de bouwstijl typerende materiaalgebruik en detaillering in voor- en zijgevels;
- vanwege de ligging binnen een van rijkswege beschermd dorpsgezicht, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldebepalende ligging aan de Van Brien enlaan nabij de hoek met de Waalsdorperweg.

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 3 augustus 2012;
<http://www.cascade1987.nl/bulletins/Clingendael-J.S.H.Gieskes-2009-1.pdf>; monumentenregister
RCE.